

באהבה ישנה. עם הגר"ש רוזנבסקי
בגבעת ישיבת פוניבז'

קובער". אביו היה גאון מפורסם, וחיבר ספרים חשובים, בפרט התפרסמו הגהותיו החשובות על ה"נודע ביהודה", באחרית ימיו עלה לירושלים, ושם מנוחתו כבוד. מצעירותו גדל בתורה ונודע כעילוי מופלא, עוד זכה ללמוד בישיבת וולוז'ין רבתא אצל הגאון רבי רפאל שפירא, כפי הנראה כבר אז סובב ברחבי עולם הישיבות, כך זכה להכיר את רבים מגדולי ראשי הישיבות בדור דעה שקודם השואה ולקבל תורה מפיהם, בכתביו הוא מביא דברים שנשא ונתן עם הגאון רבי איצ'ל מפונבז' ועוד. בשנים אלו התכתב עם הגר"מ פיינשטיין, ובאגרות משה ישנם שלשה אגרות ששלח לו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שם הוא מכנהו "מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר יעקב ראבינזאן שליט"א".

בהיותו צעיר חלה במחלת ה"טיפוס" ואין איש אוספו הביתה, עזוב לנפשו היה באחד מבתי הכנסיות במינסק ללא דואג ותומך, מחלת הטיפוס בזמנם קודם המצאת החיסון היתה מדבקת וקט'

בהיותו שבור וכואב שקוד היה על תורתו, ולא מחזור היה אחר לומדי תורה להשיח עמהם בדברי תורה, שלולי דבריה היה אובד בעוניו, כך סובב בישיבות, קובע את מקומו לזמן מה ושוב מוצא לו מקום אחר. בכל ישיבה היה מדבר בלימוד ומפלפל עם עילויי הישיבה ורבניה, אף גדולי הדור היטו לו חסד, והיו מקרבים אותו בחיבה וברחמנות, דברי תורה רבים נמסרו בשמו, מהם דברי טעם ומהם מליצות, אלו ואלו פרסמו את שמו בעולם הישיבות בארץ הקודש שלאחר המלחמה הנוראה.

קורותיו של עילוי

ר' יעקב (שמו המלא: חיים יעקב יצחק) נולד בשנת תר"מ לאביו הגאון רבי מאיר רבינוזון רבה של ראדישקוביץ שבליטא, ומשם קנה לו את שמו הנודע בהיכלי התורה: "יענק'לה ראדיש"

מושג היה בעולם הישיבות שלפני דור, מושג פלאי עטוף שברון, ור' "יענק'לה ראדישקובי" ער" שמו אשר היה לאגדה. גאון מופלג היה, בזאת לא היה כל ספק, ידיעותיו העצומות בתורה גלויות היו וידועות, ועם זאת – שברי לוחות. כיצד נשברו הלוחות זאת לא היה ידוע, מה שנהיר הוא כי שברי לוחות היה.

אלא, ששברי הלוחות מונחים היו בארון; מאי משמע? מונח היה בתוככי ארונות הקודש של דורינו הלא הם היכלי התורה, ודבר לא היה לו בעולמו מלבד התורה וחידושיו שהרבה לחדש, והיו הכל מביטים בו בהערצה מהולה ברחמנות כי אכן היה מר נפש, עילוי וגאון שדעתו שנטרפה עליו היתה מקשקשת בקרבו כבפעמון, אך אותיות שעל הלוחות לא פרחו מהם, ותורתו היתה בתוך מעיו, לא נשתכחה ולא נתעממה.

בהמשך הצטרפו מלבד ייסורי הנפש גם יסורי גוף, ואף

לוחות ושברי לוחות מונחים בארון דמות פלא מראדישקוב

על העילוי הנודע בעולם הישיבות רבי יענקל'ה ראדישקובער (רבינזון) ז"ל, שמגיל ארבע עשרה משעה שנכנס לישיבה, לא מש מהיכלי התורה || אמרתו השנונה כלפי בני הישיבות והאגדה שהתהלכה אודות קבלה שהיתה לו על מקום לימודו || ומה היתה תגובתו למרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל בסיומו של מו"מ למדני חריף בין כתלי כולל חזון איש || הדמות ושברה

פנחס אהרונוביץ

במשך זמן למד בישיבת לומז'א בפתח תקוה, שם היה בקשר מיוחד עם הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, בשנת תש"ד עם הקמת ישיבת פוניב' לקח הרב מפוניב' את המשגיח רבי אבא גרוסברד ואת רבי שמואל לכהן בישיבת פוניב'. ר' יענקל'ה שהפריע לו חסרונו של ר' שמואל, אמר לרב מפוניב' בטרונאי, "כי נכסוף נכספת לבית אביך למה לקחת את אלהי". מילא של-קחת מכאן את ר' אבא גרוסברד מלומז'א "כי נכסוף נכספת לבית אביך", (רבי אבא היה משגיח בישיבת פוניב' בליטא כמה שנים) אבל "למה לקחת את אלהי" את ר' שמואל...

היה נמצא רבות בישיבת חברון שהיתה אז בגאולה, שם היה יושב באוצר הספרים הגדול ולומד, גם בפוניב' ובסלבודקא היה

תדיר היה נהנה לספר, שפעם אחת אמר לחזון איש: האמן לי אם היה לי כח הייתי מגיע לכאן כל יום, והחזון איש השיב לו בחביבות, האמן לי אם היה לי יותר כח הייתי כבר "זורק אותך" מכאן...., כמובן, שעבור ר' יענקל'ה היתה זו מחמאה גדולה שראה "שפה משותפת" כלבבו עם מרן החזון"א.

מלבד מרן החזון"א היו עוד גדולי תורה שקרבו אותו ואף דאגו לצרכיו, אחד מהם היה הגאון רבי נחום פרצוביץ' זצ"ל שהשתדל בפרנסתו וצרכיו של ר' יענקל'ה.

יושב אהלים

יושב אהלים היה ר' יענקל'ה ומנעוריו מגיל ארבע עשרה שנכנס לישיבה, לא מש מהיכלי התורה, כך כתב בעצמו באחד מחיבוריו: "יום אחד בלא ישיבה הוא יום מת, אדם מת!" הגאון רבי יעקב אידלשטיין זצ"ל הביא ששמע ממנו דבר נאה. בסוף פרשת משפטים נאמר "עלי אלי ההרה והיה שם", ולכאורה לשם מה אמר הקב"ה למשה שיהיה שם, הרי בהכרח שיהיה שם שהרי בשביל כך אמר לו "עלה אלי ההרה"? אלא, ודאי הוא, שכל מילה של תורה יש בה לימוד לדורות, והלימוד הוא, שהרי משה היה תלמיד של הקב"ה, וההרה היה מקום של תורה ולימוד, ואמר לו הקב"ה, שהמטרה להיות בהר אינה רק בשביל הלימוד, אלא יש ענין בעצם ההמצאות בהר, וכך אמר ר' יענקל'ה, הישיבה שהיא מקום תורה שיש בה מעלה בעצם ההמצאות והשהות בה ואפילו אם אינו לומד!

משעלה לארץ מספר שנים קודם מלחמת העולם השנייה, שב והסתופף בהיכלי הישיבות השונות, לא רבות היו הישיבות באותה תקופה שלאחר השואה הנוראה. וכך היה ר' יענקל'ה מפטיר בציניות כלפי הבחורים: אין אתם אלא חספא בעלמא, והסביר: אין אתם אלא ח'ברון ס'לבודקא פ'וניבז'... בעולם הישרי בות נפוצה שמועה לפיה קיבל ר' יענקל'ה על עצמו קבלה ללמוד בכל הישיבות. גם אם אין השמועה נכונה, הרי שבפועל כך היה. הוא סבב מיישיבה לישיבה, שהה בה זמן מה ועבר למקום אחר.

לנית מאוד, ומחשש להדבקה חששו אפילו להתקרב אליו, מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי היה אז רבה של סמילוביץ' הסמוכה למינסק, ומשנודע לו הדבר, סיפר לאשתו הצדקנית, וזו מיהרה ודאגה להביאו לביתם, ומשום החשש הגדול מהדבקות שלחו את ילדיהם להתארח אצל השכנים, במשך כחצי שנה (!) התגורר ר' יענקל'ה בביתם עד שהבריאו ושב לאיתנו, עם זאת כנראה השפיעה המחלה הקשה מעט על יישוב רוחו.

קורותיו היו מסתוריות, ואגדות שונות הלכו עליו לפי דמיונם הפורה של בני הישיבות דאז, ברור לכל היה כי אי אז בשנותיו המוקדמות נשברו הלוחות, אלא שתורתו עדיין היתה קיימת בתוכו, זכה וברה, ומה יעשה מי שגדל משחר ילדותו על מי התר-רה הזכים ואין לו בעולמו אלא תורה? לא מצאה נפשו המיוסרת מנוחה אלא בהיכלי התורה, אליהם נשאב כבחבלי קסם.

במחיצתו של החזון איש

קרן אור היתה לו לרבי יענקל'ה: החזון איש! הוא היה מרבה ליסוע אל מרן החזון איש שהיה קם בפניו, ומכבד אותו ומקרר בו, מנחם אותו ומדבר על ליבו בבדיחותא, כל ביקור אצל מרן החזון"א היה מחיה אותו ונותן לו כח בחייו המרים. החזון"א אף היה מתבטא בצער: משברי הכלי אנחנו מבינים איך היה נראה הכלי השלם.

היתה לו חוברת שירים שכתב, וכשהיה בא אל החזון"א היה מראה לו את החוברת, והחזון"א היה מתפעל ואומר לו ר' יענקל'ה את זה עליך להדפיס... ר' יענקל'ה מצידו היה משתבח ואומר, הנה תראה, החזון איש 'מבין'... לפעמים היה יושב וחורז חרוזים באדיש באוזני החזון איש, והחזון איש היה חורז גם כן כנגדו.

בעיצומו של המאבק על חוק גיוס בנות, נערכה אצל מרן החזון"א אסיפה עם מספר רבנים שדנו בענין, באמצע הגיע ר' יענקל'ה והתדפק על דלתו של החזון איש, כפי הנראה הגיעו לאוזניו השמועות שכעת "מעניין שם" ובא קצת לראות. החזון איש עזב הכל וישב עמו זמן מה עד שהלך.

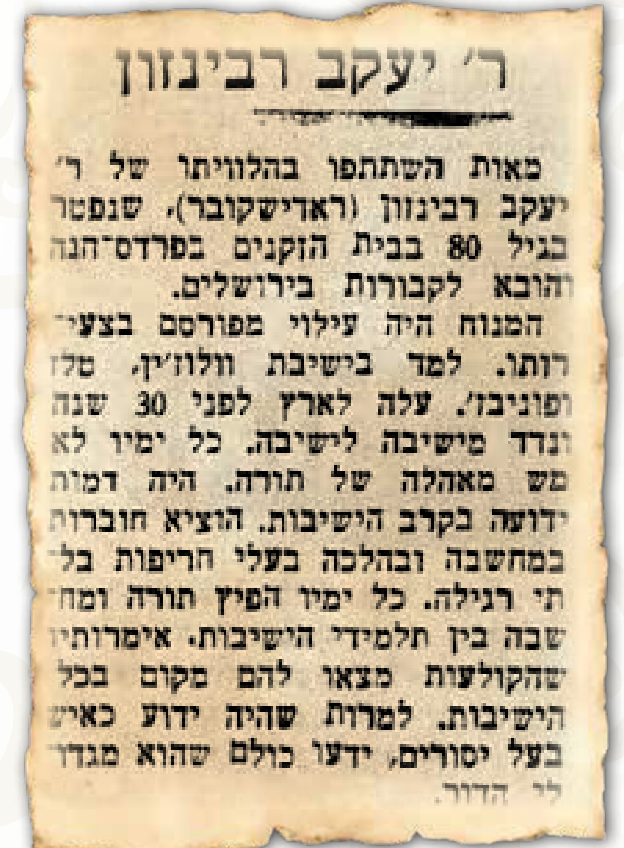
נ' ישמח אב. אביו הגאון רבי מאיר רבינזון זצ"ל אב"ד ראדישקאווץ

נמצא הרבה, ובמיוחד בישיבת מרכז הרב שם התגורר בדירת חדר ועירה בבנין הסמוך לישיבה במשך תקופה ארוכה. ישן היה על גבי ספסל – דרגש, כאשר גילו את הדבר בחורי ישיבות טרחו והשיגו לו מיטה מתקפלת במקום הספסל, ר' יענקל' הזדעזע ואמר, ישיבה בחורים הם מלכים! ואין משת' משים במלך. ככלל, כאב לו מאוד מצבם הדל של ת"ח, והיה מתבטא בערגה, עוד יגיע זמן וכל מחבר ספר יבהיק כיהלום!..

"זכיתי לשמשו כשנתיים"

לפלא היתה התמדתו הגדולה למרות מצבו העגום, תדיר היה מהלך עם כרך עבה שהכיל את הש"ס כולו, והוגה בו בהת' מדה שעות על גבי שעות. בקי עצום היה בש"ס ובמיוחד בסדרי נשים נזיקין. הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר הכירו מהתקופה שלמד בישיבת מרכז הרב, וכותב: "זכיתי לשמשו כשנתיים", ומעיד על ר' יענקל' "שלא היה לו בעולמו מלבד תורה שום "עולם הזה"!

ר' יענקל' חריף היה, ואף נועז. היה מגיע לישיבות בשיעור כלליים, והיה יושב ומאזין, אלא שמידה זו היתה בו, לא היה מסוגל לעבור לסדר היום אם היה מוצא סתירה לדברים, ולא נמצא מענה לפירוכותיו. בלהט הלימוד היה יכול להטיח דברים קשים במוסר השיעור, והיה ממחר לברוח בחששו פן חלילה יעשו בו שפטים... פעם אחת הגיע להיכלה של ישיבת לומז'א לשיעורו של הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל, לאחר כמה דקות שאל שאלה עצומה על השיעור, ור' ראובן בגאווה רגע כמימריה השיב תשובה ניצחת. ר' יענקל' התרגש, עלה על העמוד ונשק לר' ראובן לעיני הכל. ואמר בהתרגשות לציבור: "ממנו תלמד דו"! ויצא מהיכל. לאחר רבע שעה הופיע שכולו זועם: למה רימתני! נזכרתי ברמב"ם שמשמע לא כמו התירוץ!

אמרה חריפה שנפוצה בשמו בהקשר לזה: חנה אמרה "אל הנער הזה התפללתי", וחז"ל אמרו ששמואל הורה הלכה בפני רבו עלי, ורצה להמיתו, וחנה בקשה רחמים. אמר ר' יענקל' חנה רצתה דוקא בשמואל, חדשן חריף ונועז כזה, עד שיהיה מסוגל להורות הלכה בפני רבו.

ואמנם, פעם לאחר שהשתתף בשיעור כללי בישיבת חברון, השיעור היה "מעמד" של ממש, בקולות וברקים בהוד והדר כפי מיטב המסורת החברונית. נענה ואמר, לפי שיעור כללי זה התיישבה קושיית העולם על בעל ההגדה, שמקשים העולם, מהו שאמר אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, וכי מה היינו עושים בסיני מבלי לקבל את התורה? אך לאחר שיעור שנמסר כעת רואים אנו 'אז די מעמד אליין איז

מאות השתתפו בהלווייתו. ידיעה בעיתונות על פטירתו של רבי יעקב

'מוסדות' לא סוגרים

פעם אחת שעלתה חמתו בבני הישיבה בפוניבז' אמר להם כעת ידעתי, שהרב מפוניבז' גדול מהמהר"ל! הכל זקפו עיניהם בפליאה, ור' יענקל' ביאר; המהר"ל ברא גולם אחד, ואילו הרב מפוניבז' ברא שלוש מאות גלמים!

שאל ר' יענקל', מדוע שבר משה רבינו את הלוחות ולא הניחם למשמרת עד אשר יחזרו ישראל בתשובה? והשיב, כי משה חשש שאם לא ישוב את הלוחות יטלו ישראל את הלוחות וירקדו עמם מסביב לעגל!.. ועל כך הודה לו הקב"ה, יישר כחך ששברת את הלוחות!.. על הפסוק במגילת אסתר "בהקבץ בתולות שנית אל בית הנשים" תמה ר' יענקל, הרי כבר מצאו מלכה, ולמה המשיך מוסד בית הנשים להתקיים? אלא, שכלל הוא, ש"מוסדות" לא סוגרים...

הויכעט א זאך'... (המעמד לבדו - גם מבלי למסור את התורה - גם הוא משהו!..)

כך היה הולך מיישיבה לישיבה, לומד, מדבר בלימוד, ו"מוכר" את חידושי למעונינים, הבחורים השתדלו לכבד אותו ככל שיכלו וככל שהיה ניתן, והם נהנו מפניניו השנונים שנפרצו מהרה בעולם הישיבות, בספרים רבים של תלמידי חכמים מאותם תקופות ניתן למצוא חידושים בשמו.

"רגש מקבר" ו"משא דומה"

ר' יענקל' הרבה לכתוב חידושי תורה בכל חלקי התורה, ציזין כי היה מקורי במיוחד, חדשן בעל מעוף לא רגיל. מתוך כתביו אלו הוציא מספר חיבורים מרתקים ומענינים במיוחד. מרן החזו"א עודד אותו תדיר להוציא את חידושי בדפוס, וכך ברחמיהם של יהודים טובים שהכירו בצורך הנפשי להביע את רוחו העילוית אשר קננה בקרבו, תרמו לו (או הלוו לו כפי שטרח לציין בגוף החיבור) כספים להוצאת הגיוני, אלו היו חי' דושים מופלאים בש"ס ובפוסקים, מעורבים בפתגמים שנונים והגיונות באגדה ובמוסר, ואף מעט בחכמת הנסתר, שם מצא גם מקום לשפון מרוות על אי אלו דברים שהרגיזו אותו בחייו הקשים, וכן על מצב המדינה ועל ראשיה, על פולמוס הפיצויים מגרמניה ועוד. כל אלו כתובים בקיצור נמרץ, בלי סדר, בעב' רית מתובלת ביידיש, קונטרסים אלו הם לקט מתוך מחברותיו, והם נמסרו לדפוס כפי שהם.. וכפי שהוא עצמו היה כותב את חידושי ובאמצע "צצו" בראשו רעיונות או זכרונות והוא מיהר לרושםם במחברת, וכך יצאו גם קונטרסיו שבדפוס...

מענין למצוא שם מספר שמות של בחורים שהביא דברים משמם שלימים התפרסמו כתלמידי חכמים נודעים (מהם: הגאון רבי שלמה שמשון קרליץ אב"ד פ"ת, ויבלח"ט א הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א ועוד).

שמות החיבורים מרתקים במיוחד ומאפיינים את הכותב: "משא דומה" (מתוך הפסוק בישעיהו כא, יא) "רגש מקבר" (מתוך פיוט לראש השנה). בשמות קונטרסים אלו התקיים "יזכיר לו יום המיתה". קונטרס נוסף, "עולם גדול עולה ועולם קטן שוקע". לחיבורו זה האחרון הקדים מילים גדולות ונפלאות בשבח ומהות החיבור: "האנושיות הגדולה בשירת התורה... בגילוי חידוש התורה, עומק נועם הלכה ואגדה, עינוגם ועידונם, תלמוד רומי, מעיקרי המהות והמשפט העברי הקדום, מאסף כל היצירה התורנית של גלות רומי עד המדינה, בתוך יצירה אדירה של הגיון הישיבה האחרונה", אכן החיבור עצמו מחזיק רק כשש עשרה עמודים ואינו אלא חלק קטן מחיבור גדול שלא יצא לאור.

מבין השיטים של חיבורים אלו אפשר ללמוד מעט על קורות חייו, שם הוא מספר על תחילת לימודו בישיבה, משם ניתן ללמוד על גילו המדויק, וכן מספר שם שאת כל "תלמודו

קלסתר פני אביו. תמונה נדירה של אביו הגר"ם רבינון אב"ד רדישקוביץ בצעירותו

באגדה" רכש תוך כדי אכילה, עד שחבריו בולוין' אמרו שהם אוכלים לחם בלי כלום, ואילו הוא אוכל "לחם עם מדרש"...

ומברך המוציא על מדרש...

בחיבור נוסף שהוציא "גחלי אש" שוטח ר' יענקל את דעותיו כמשנה סדורה על המצב העולמי, על המלחמה והשלום בעולם, על אמריקה והקומוניזם ועוד, דברים מענינים שמקורם מתוך דברי תורה.

כמו כן התפרסמו ממנו זכרונות מענינים שכתב ב"ספר קהילת רדושקוביץ" שיצא לאור על ידי אחיו.

כל חיבוריו שיצאו לאור אינם אלא חלק קטן מכתביו הרבים שעוד נותרו בכתב יד, (למשל, הקונטרס "רגש מקבר" אינו אלא מאמר אחד מתוך מאמרי הספר שלא יצאו לאור!)

הג"ר יעקב רבינון ז"ל

מאות איש רבנים וראשי ישיבות השתתפו אחמול בהלווייתו של ה' עילוי האפורסם רבי חיים יעקב יצ' חק רבינון (ראושיקוביצער) ע"ה ש' נפטר השבוע בפרדס הנה.

המנוח נולד בשנת ה'רס"ו לאביו הגאון הנודע רבי מאיר רבינון ז"ל צ"ל אב"ד ראדשקוויץ, בניל צעיר נחפרסם לבצל כשרונות יוצאים מן הכלל, ונשלח ע"י אביו לישיבת ה' לודין שם למד כשש שנים משם עבר לכהן כראש ישיבה בעיר מור' לרתו ובין תלמידיו מאותה תקופה נמנה הגאון ר' יעקב רודרמן שלי' ט"א ראש ישיבת בלטימור, לאחר מכן המשיך בלימודיו בישיבות סלון פוניבז' ועוד, עלה לארץ לפני 30 שנה והתגורר בירושלים ולאחר מ' כן — בבני ברק.

כל ימיו לא מש מאהלה של תור' רה והיה סמל במסירות נפשו ל' חוריה ולחכמה כשהוא מסורבל ב' סבל ויסורים. לאחרונה חלה והח' גם ע"י משפחתו למושב זקנים ב' פרדס חנה עד שנלב"ץ השבוע, ה' שאיר אחריו עשרות חיבורים בה' לכת ואגדה המצטיינים בחריפות ו' בקיאות.

נפולעון חברים. מדבר בלימוד עם תלמידי ישיבות

דר הסמוך, שיבוא לשמוע... ואז הוסיף ר' יענקל, ואני אומר עוד, שבעצם אין ספר שלו, אלא הוא עבר על הראשונים, ובכל מקום שראה "א שטיקל קצות" הכניס לספרו... הוא היה אומר מפני מה ספרי הראשונים דקים ואילו ספרי האחרונים עבים? אלא, שהמוח הוא כמו כלי שמכניסים לתוכו, ומה שלא נכנס כותבים בספרים, הראשונים היו בעלי מוח גדול ולכן לא נשפך הרבה, ומה שאין כן האחרונים... נוהג היה לבטל בחריפות אלו שאמרו דברים לא מובנים ולא נכונים, והיה רגיל לומר באירוניה שבשמים לא יודעים ללמוד. שהרי בכל מקום שהמחברים כותבים "מקום הניחו לי מן השמים להתגדר בו" בדרך כלל הרי זו 'עמרצות' גמורה... פעם ביושבו בכולל חזון איש צדה עינו את מרן הגר"ח קניב סקי זצ"ל שהיה אז אברך צעיר, יושב והוגה בירושלמי. ר' יענקל פנה אליו ואמר לו, נו, תגיד משהו. ר' חיים למד אז נושא סבוך והציע לפניו שאלה. חשב ר' יענקל והציע תשובה חריפה, או אז "הפתיע" אותו ר' חיים שהירושלמי אומר תשובה הפוכה, נענה ר' יענקל, הו! הירושלמי יודע ללמוד!

וישחק ליום אחרון

במשך השנים התגלגל ממקום למקום, היה שוכר לעצמו חדר קטן למגוריו, בעיקר בירושלים, תקופות ארוכות התגורר באחד מבנייני ישיבת מרכז הרב שהיתה אז על יד רחוב יפו, שם היה לו חדר קטן.

במשך כמה שנים התגורר בביתו של הגאון רבי שלמה פיישר ראש ישיבת אתרי, שהשכיר לו חדר קטן בביתו, אלא שבהמשך משגדלה המשפחה נאלץ ר' שלמה להוציא אותו מהדירה, לר' יענקל היה כמובן קשה לעזוב מקום מגורים נח שכזה, ולא נותרה הבריירה, הוא סידר לו שוב חדר בישיבת מרכז הרב, וסייע לו לצאת. עם זאת, חשש ר' שלמה שמא חלילה נותרה קפידה בלבו של ר' יענקל, לפיכך הלך במיוחד לבקש ממנו מחילה. כשהלך לקח עמו את בתו הילדה, משראה את הילדה התרככו פניו, ואמר לר' שלמה: בגלל הילדה אני מוחל לך. הילדה היתה מנקה את חצר הבית, וכך היתה מנקה את מפתן דלתו של ר' יענקל שהכיר לה טובה, ואף היה נותן לה מטבע בכל פעם שראה שמנקה. ולפיכך הסכים למחול... אלא שר' שלמה חשש שלא היתה זו מחילה בלב שלם, ולאחר פטירתו עלה לקברו חלץ מנעליו וביקש מחילה.

למרבה הפלא, למרות צרותיו הרבות ומצבו האומלל זכה להאריך ימים, והיו ימיו כשמונים ושש שנה, באחרית ימיו הוצרך לעזרה ועבר למושב זקנים בפרדס חנה ותקופה קצרה לאחר מכן הוא נפטר ב' שבט תשכ"ו, אף אחד ממקורביו ומכיריו לא ידע על פטירתו, ואז בהשגחה מיוחדת החליט הגר"ש שלמה נתן רענן מרבני ישיבת מרכז הרב לבוא לבקרו בבית האבות לשמח אותו לרגל יום הולדתו. ואז נודע לו כי כבר לפני יומיים הסתלק לבית עולמו, היתה זו השגחה מיוחדת, שכן הצילוהו מבזיון ר"ל, הרב רענן מיהר להעביר את מיטתו לירושלים.

בהלווייתו השתתפו מאות רבות מבני הישיבות ומגדולי התורה שהכירוהו, ביניהם ראשי ישיבת חברון, הגר"ח שמואלביץ, הגר"נ פרצוביץ ועוד רבים. בהספדו של הגאון רבי שמואל זיסל ברוידא ראש ישיבת חברון אמר דבר נפלא: ראה זה פלא: במשך רבות בשנים חי ר' יענקל חיי דחק וצער, התגלגל ממקום למקום מבלי תנאים נוחים, היה ישן לעיתים על ספסלים בישיבות או בחדרים קטנים שמצא לשכור בזול, ועם כל זאת האריך ימים, ודוקא כשהגיע אל המנוחה והנחלה לבית האבות, שם היו לו תנאים מצוינים כבבית מלון, והיה מי שדאג לכל צרכיו, דוקא אז נפטר מיד? אלא, רואים בחוש, שהתורה היא שהחזיקה אותו בחיים, ומשלכחו אותו מהתורה כבר לא יכל לחיות! וכלשון הרמב"ם "וחיי בעלי החכמה ומבקשיה בלא תלמוד כמיתה הם חשובים!"

ר' יענקל נטמן בהר המנוחות כשעל מצבתו נכתב: "הרב הגאון עילוי בכשרונותיו". יהי זכרו ברוך.

מקורות: מכתביו שיצאו לאור, כתבי ידו, ומהגאונים: רבי יעקב פרידמן ראש ישיבת תפרת, רבי אברהם נח פאליי מש" גיח ישיבת תורה בתפארתה, רבי בן ציון כהנא שפירא, משפחת הגאון רבי שלמה פיישר, תלמידו רבי יוסף שימל ועוד ת"ח מזקני בוגרי ישיבת חברון מאותם שנים.

בקשה: כל מי שיש תח"י חידו"ת ועובדות וכדומה מהנ"ל נא לפנות למייל S0527189446@GMAIL.COM

יש לו מנה רוצה מאתיים

עני מרוד היה ר' יענקל וכך אמר על עצמו, בפרק שירה נאמר שהכלבים אומרים "בואו נשתחוה ונכרעה... לפני ה' עושנו", הכלב יודע שהוא לא שווה כלום, והוא מרגיש שהוא חי, אומר תודה, וכך אמר על עצמו, אני עני מרוד, כמו הכלב, וה' זיכה אותי לעלות לארץ ישראל וללמוד!... כך היה מודה לקב"ה.

הגאון רבי שלמה פיישר סיפר, שראה אותו מתפלל בדביקות עצומה ובדמעות שליש, ושאל אותו לאחר מכן על מה ביקש כל כך? ר' יענקל הפתיע אותו: ביקשתי על עניות! ר' שלמה השיב תומם, הרי אין עוד הרבה עניים כמך. כן, השיב ר' יענקל, אבל יש לו מנה רוצה מאתיים... עם זאת לא יכול היה לראות עניים ומסכנים, בפרט שהוא עצמו היה גלמוד הרגיש והבין את כאבם של אלו, והיה משתדל לעזור לאי אלו מסכנים שהכיר. מבני משפחתו של הגר"ש פיישר שמענו, שלא הרחק מביתם התגוררה משפחה אחת שלא היתה ענייה במיוחד, אלא שלר' יענקל נראה היה שהם עניים, וטרד לתת להם בקביעות סכום כסף שהשיג.

עילוי בכשרונותיו. מצבת קבורתו בהר המנוחות בירושלים

קונטרסיו שיצאו לאור (לפחות ששה ואולי יותר) לא משקפים כלל את כתביו הרבים שנותרו בכתב יד, שהם אוצר בלום של חידו"ת חשובים בכל חלקי התורה, בש"ס בהלכה ובאגדה, עם שמועות רבות מגדולי הדורות, ביניהם הנצי"ב והחזון איש ועוד רבים. בעבר נעשו נסיונות על ידי רבני ישיבת מרכז הרב (שם התגורר במשך תקופות ארוכות) להוציא את כתביו במהדורה ראויה, ולמעשה לעת עתה עדיין לא יצאו הכתבים, מי יתן ויצאו כתביו הרבים לאור עולם.

"דברי חפץ" או "יושר ואמת"?

הגאון רבי שלמה פיישר הביא משמו ביאור בדרך במליצה על הפסוק "ביקש קהלת למצא דברי חפץ וכתוב יושר דברי אמת" שהוא רצה לומר רק מילתא בדדיחותא, ולבסוף יצא מזה יושר ואמת... לא נחטא לאמת אם נאמר שאת הדברים האלו אפשר לקרוא על "פניניו" של ר' יענקל; מהם נאמרו לשמח לבבות ומהם כתלונות מתוך ייסוריו, אך יש בהם דברים רבים ישרים ואמיתיים ומהם דברים משמחי לב. כמובן שלא כל דבר אפשר להעלות על הכתב, מפני חריפותם ומפני כבוד המתים והחיים, ובבחינת מה שאמרו ש"לא כל מה שאומרים כותבים..."

חלק מאמרותיו באו לאור מצבו האומלל, אם שאמרן לאור מעשים שהיו, או בכלל בגלל רגשותיו הסוערים לאור מצבו ויחס הסובבים אליו, אך ברובם מתובלים היו בדברי תורה כדרכם של תלמידי חכמים ששיחתם תורה היא וצריכה לימוד.

בעל יסורים גדול היה, ובכתביו כותב על מאמר חז"ל "יסורי רים של אהבה שאין בהם ביטול תורה", כלומר, יסורים ש"אפשר ללמוד מהם"...

הגאון רבי משה שפירא סיפר שפעם אחת פגש מתפקד אחד את ר' יענקל, וראה אותו בסבלו, שאל אותו המתפקד, עדיין אתה מאמין? שוטה שבעולם, השיב לו ר' יענקל, וכי אם לא אאמין הוא לא יהיה...

כאשר שמע אחד צועק אוי טאטע טאטע! אמר לו, כאשר תתיחס אל הסובבים אותך כאחים, אז יתחס אליך הקב"ה כבן... והביא את הפסוק בירמיהו "הלא מעתה קראת לי אבי", הא כיצד אפשר לדעת שאדם מתייחס אל הקב"ה כאל אב? כאשר אדם מתייחס ליהודי אחר כאל אחיו, או אז מתברר שהקב"ה הוא אביו!...

כך ספרו מעשה: נוהגים לעמוד באמירת ויברך דוד, ור' יענקל לא טרח לעמוד, אחד תמה באוזניו למה הוא יושב בין העומדים, ור' יענקל נענה באירוניה: זה שאני יושב בויברך דוד אכפת לך, אבל זה שאני יושב כבר שנים רבות בלי משפחה ובלי פרנסה זה לא אכפת לך!...

סיפר פעם: מעשה ביהודי שהעלה לשמים וביקש להיכנס לגן עדן. שקלו את מעשיו, עברו איתו על המצוות והעבירות, והתרצאות היו לא טובות בכלל... בייאושו פנה היהודי אל הקב"ה ואמר לו: "ביי היטלר בין איך געווען א ייד, און ביי דיר גישט?" עבור היטלר הייתי יהודי ועבורך לא? ענה הקב"ה: "הלכה כהיטלר"!!... ושערי גן העדן נפתחו לפניו!...

והיה רגיל לומר, הייסורים הגדולים ביותר שהיו לאיוב היו מכך שישנה דעה שאיוב לא היה ולא נברא...